

Beschermen waterkwaliteit vanuit zorg- en watersector

Marlies Kampschreur

2 juni 2026

Contact:

Marlies@vitalzone.eu

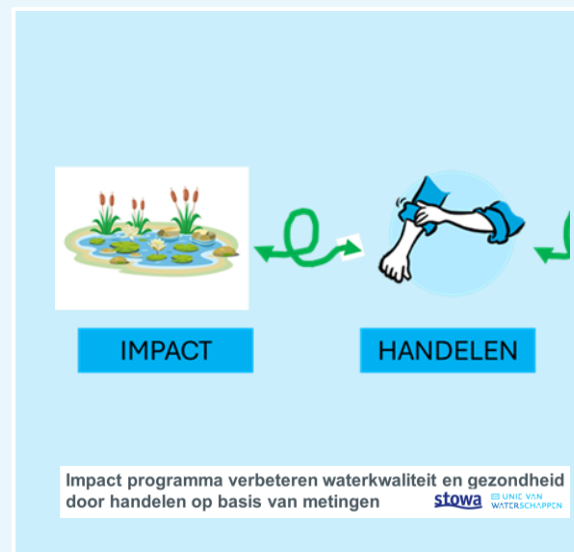
brabantsnetwerk@medicijnenuitwater.nl

Impact programma verbeteren waterkwaliteit en gezondheid door handelen op basis van metingen

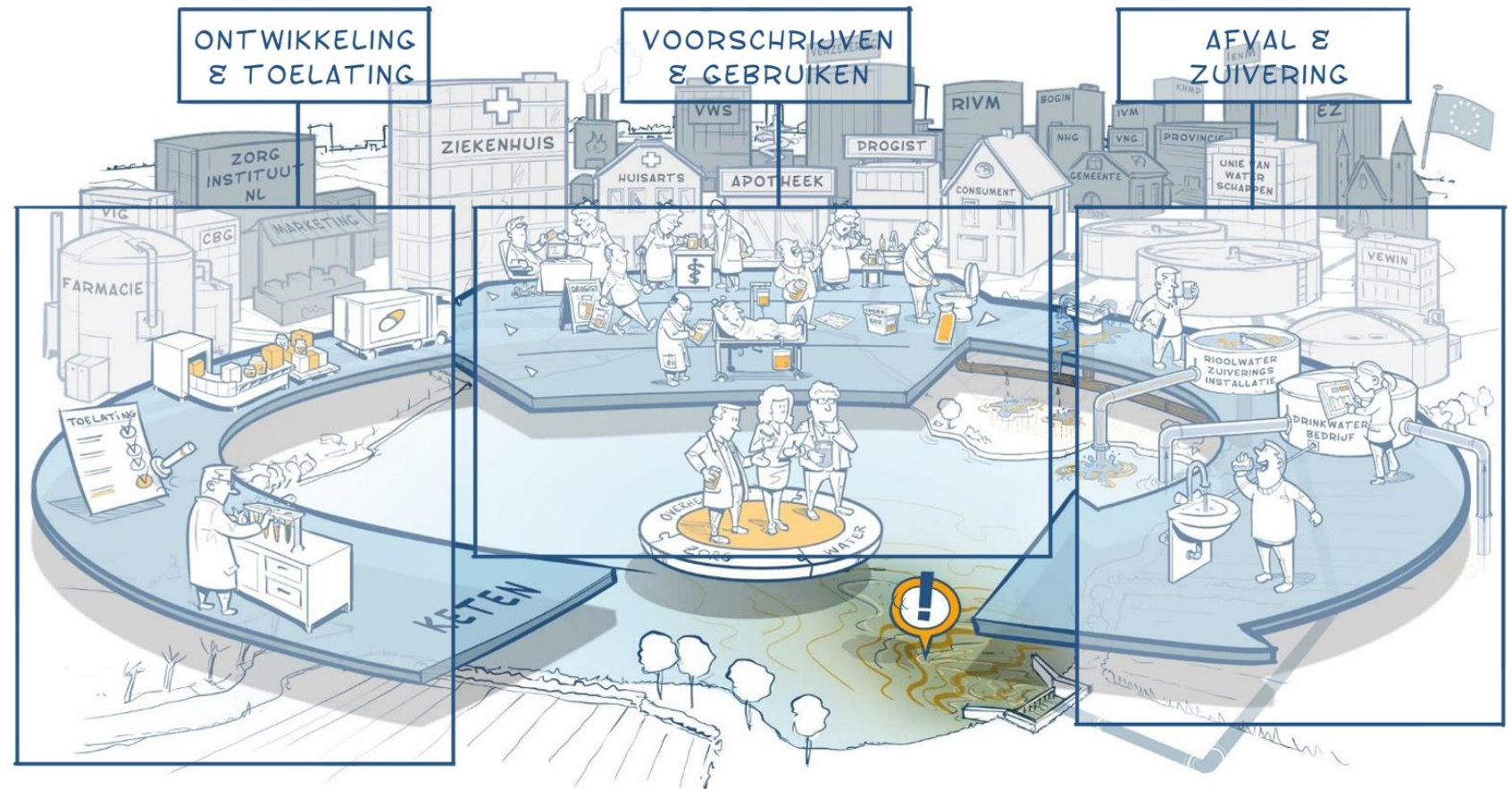
stowa UNIE VAN WATERSCHAPPEN

Brabants Netwerk
Medicijnresten uit Water

Landelijke ketenaanpak

Interventies Brabantse aanpak

www.medicijnresten.org

Gezond. Voorkomen.

Verbeteren van levensstijl en leefomgeving en gezonde keuzen.

Groen. Verduurzamen.

Geen verspilling.
Vervangen. Duurzaam gebruik.

Geen. Verminderen

Resten inzamelen en beter zuiveren.

Wat is de keten?

Bruggen bouwen en samenwerken tussen sectoren gaat niet vanzelf!

De vijf doelen van de Green Deal Duurzame Zorg

De klimaatcrisis is de grootste bedreiging voor de volksgezondheid. Klimaatverandering en milieuverontreiniging leiden tot steeds meer en andersoortige zorgvragen. Denk hierbij aan bijvoorbeeld infectieziekten en hittestress.

In Nederland is de zorgsector verantwoordelijk voor 7% van de uitstoot van broeikasgassen, 4% van het afval en 13% van het grondstoffengebruik. Met het leveren van zorg draagt de sector dus bij aan de klimaatcrisis. Het is deze paradox die de zorg wil doorbreken.

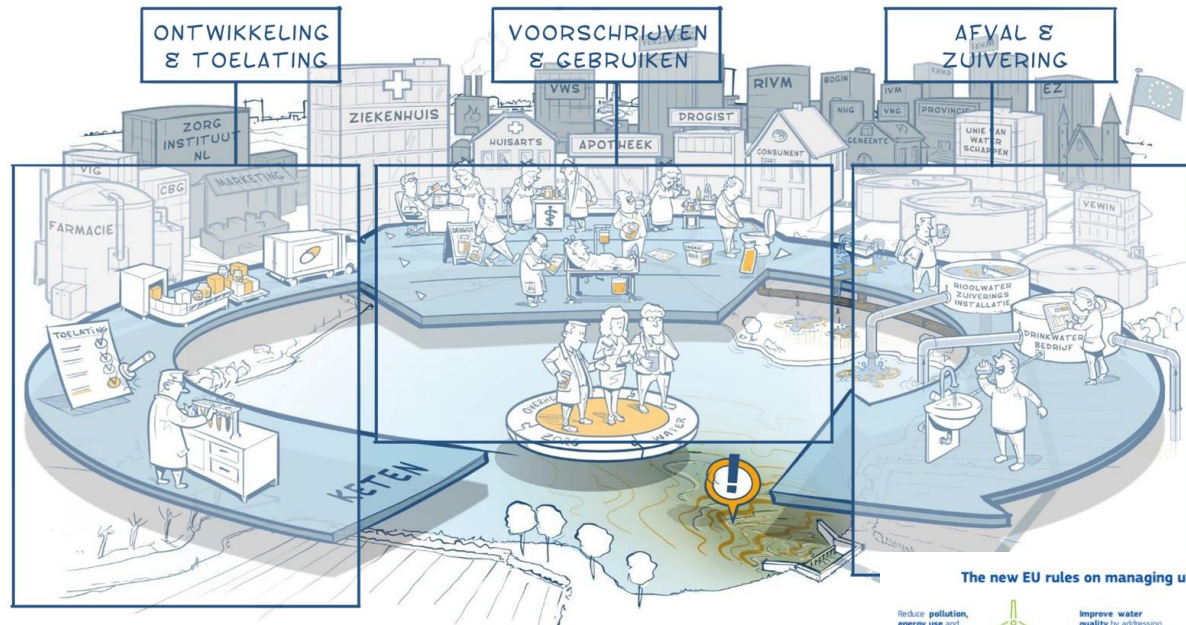
De zorgsector werkt daarom aan 'duurzame zorg'. Hierover zijn afspraken gemaakt in de Green Deal samen werken aan duurzame zorg. Deze Green Deal kent vijf doelen.

-
1. Gezondheidsbevordering van patiënten, cliënten en medewerkers
 - Enkele acties:
 - Gezonde, gevarieerde, meer plantaardige en duurzame voeding
 - Nieuwe kennis en ervaring over gezondheidsbevordering toepassen
-
2. Vergroten bewustwording en kennis over de impact van de zorg op het klimaat en andersom
 - Enkele acties:
 - Inbedding van duurzame zorg en Planetary Health in alle zorgopleidingen
 - Actief bijdragen aan het maatschappelijk debat over de relatie tussen menselijk handelen, klimaatverandering en milieuvuiling, een gezonde levensstijl en gezondheid
-
3. CO₂-uitstoot terugbrengen met 55% in 2030 en klimaatneutraal in 2050
 - Enkele acties:
 - Grote zorgaanbieders stellen uiterlijk 1 juli 2023 een bestuurlijk vastgestelde routekaart op met een strategisch verduurzamingsplan voor hun vastgoed
 - Verminderen van de uitstoot door vervoersbewegingen van personeel
-
4. Primaar grondstoffengebruik 50% verminderen in 2030 en maximaal circulaire zorg in 2050
 - Enkele acties:
 - Kiezen voor 'herbruikbaar' boven 'wegwerp' waar mogelijk
 - Circulair inkopen als uitgangspunt voor inkoopbeleid van materialen, hulpmiddelen en voeding
-
5. Verminderen milieubelasting door medicatiegebruik
 - Enkele acties:
 - Gepast voorschrijven en gepaste verstrekking van noodzakelijke medicijnen
 - Voortzetten van de Ketenaanpak Medicijnresten uit Water

Wat is een Green Deal?
Green Deals zijn afspraken tussen de Rijksoverheid en andere partijen om duurzame oplossingen uit te werken. De Green Deal Samen werken aan duurzame zorg wordt gefinancierd door het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport en gefinancierd door de zorgsectoren.

Een gezonde leefomgeving met de Omgevingswet

Landelijke aanpak medicijnresten uit water

The new EU rules on managing urban wastewater will:

-
Reduce pollution, energy use and greenhouse gas emissions
Urban wastewater sector is one of **biggest consumers of energy** in the public sector
-
Improve water quality by addressing remaining urban wastewater pollution
98% of EU wastewater adequately collected but **pollution from smaller cities, septic tanks and storm water overflows** remains
-
Improve access to sanitation especially for the most vulnerable and marginalised
Around **1.0 million Europeans** still lack access to basic sanitation services
-
Make industry pay to treat micropollutants
Micropollutants from pharmaceuticals and cosmetics end up in rivers, lakes and seas
-
Require EU countries to monitor pathogens in wastewater
This will help **manage pandemics** as already done during the COVID-19 pandemic
-
Lead to a more circular sector
This can increase for example the reuse of **treated water and sludge**

Het Brabants Netwerk Medicijnresten uit Water

*We werken met partijen uit de water, zorgsector en overheden, samen met inwoners, aan **gezonder (water/leven) met minder medicijnen***

Gezonder met minder medicijnen

Gezonder *water* met minder medicijnen

'Wat er niet in komt, hoeft er ook niet uit'

Gezonder *leven* met minder medicijnen

'Voorkomen is beter dan genezen'

Werken aan eigen missie door samenwerken en aansluiten bij wat speelt bij andere sectoren

De werkgroep Verminderen milieubelasting van medicatie(gebruik) werkt aan:

Doelstelling in samenhang met de missie van het Brabants Netwerk Medicijnresten uit Water:

- Gezonder water met minder medicijnen; wat er niet in komt, hoeft er ook niet uit.
- Gezonder leven met minder medicijnen: voorkomen is beter dan genezen.

Hieraan hebben we toegevoegd:

- Voorkomen van verspilling van medicijnen en daarmee onnodige productie en distributie.

De werkgroep Verminderen milieubelasting van medicatie(gebruik) werkt aan:

6 doelen 2025 – 2026

Op te leveren aan alle deelnemers van de GDZ 3.0 MRE

1. Handzame tips & tricks om medicijnverspilling te verminderen, met o.a.:
 - Meten van verspilling
 - Aandacht voor verspilling bij start/stop/wijziging
 - Zo-nodig medicatie
 - Doorgebruik thuismedicatie
2. Voorzet over inrichting werkvoorraad vs op naam bestellen
3. Voorzet over ter hand stellen, stoppen en wijzigen van medicatie
4. Informatiebundel over leefstijl & medicatie
5. Informatiebundel over milieubelasting van medicijnen en mogelijke alternatieven
6. Campagnebeeld dat gebruikt kan worden bij alle interventies en bewustwording binnen het thema

Waterschap De Dommel ondertekent Green Deal 3.0

In de regio Hart van Brabant bundelen Waterschap De Dommel, zorginstellingen, gemeenten en andere organisaties hun krachten om de ecologische voetafdruk van de zorgsector te verkleinen. Het waterschap gaat een proefproject uitvoeren bij twee deelnemende zorginstellingen, met als doel te onderzoeken hoe medicijnresten effectief uit het afvalwater verwijderd kunnen worden.

Een van de zes speerpunten van de Green Deal zijn de zogeheten 'doelprojecten'. Deze praktische initiatieven moeten tastbare en meetbare resultaten opleveren. Een van de projecten richt zich op het verminderen van medicijnresten in het afvalwater van zorginstellingen. Waterschap De Dommel speelt hierin een sleutelrol.

"Deze deal sluit nauw aan bij de ambities van ons waterschap", vertelt Bas Peeters, lid van het dagelijks bestuur van Waterschap De Dommel. "Door de aanpak bij de bron willen we zoveel mogelijk voorkomen dat medicijnresten in het afvalwater en oppervlaktewater belanden. Daarom ondertekent ook Waterschap De Dommel deze Green Deal."

Bewustwording
Volgens Peeters biedt de pilot een unieke kans om samen met partners naar werkbare oplossingen te zoeken. "We gebruiken de pilot van deze Green Deal Zorg om mogelijke oplossingsrichtingen te onderzoeken. En concrete resultaten te halen door samen met partners medicijnresten te verwijderen uit het afvalwater van zorginstellingen."

De Green Deal Zorg 3.0 moet laten zien hoe samenwerking tussen verschillende partijen kan bijdragen aan een duurzamere toekomst en ook meer bewustwording en innovatie creëert binnen de zorgsector.

Janneke Snijders (She/Her) • U

Regisseur schoon water at Waterschap Aa en Maas | beleid | waterkw...
6 mnd •

Meer leren over minder medicijnresten in (afval)water?

In deze 2de E-learning gaat het over **Green Team!** Een Green Team heeft als doel verduurzaming onder de aandacht te brengen in een zorginstelling. In deze module komen aan het woord...

- Claudine van Lith, die uitlegt hoe de fictieve patiënten 'Mevrouw Minder' en 'Mevrouw Nu Niet' helpen om medicijngebruik te reduceren in de huisartsenpraktijk
- Nicolette Evers, die vanuit het Green Team uitlegt hoe een apotheek verduurzaamd kan worden

Bekijk de e-learning hier! <https://lnkd.in/erv6m-Mz>

#medicijnresten #water #greencareacademy #waterkwaliteit

E-learning Medicijnresten uit Water - Green Teams

youtube.com

Ons aanbod

'Het Brabants Netwerk werkt samen met organisaties aan activiteiten die invulling geven aan de **Green Deal Duurzame zorg 3.0**'

	Kennis maken <i>wat is er aan de hand en wat kun jij doen?</i>	Gezonder water met minder medicijnen <i>wat er niet in komt, hoeft er ook niet uit</i>	Gezonder leven met minder medicijnen <i>voorkomen is beter dan genezen</i>
Workshop 1 'Medicijnen uit water: van bewustzijn naar actie'	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
Workshop 2 'Green Deal Duurzame Zorg: van bedoeling naar praktijk'	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
Rik On Tour Publiekscampagne op locatie(s) of in de regio	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
Advies en (maatwerk) projectbegeleiding Startgesprek over acties, kennis, metingen of samenwerking	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
Ik Slik Het Niet Langer Interactieve game op locatie / bij evenement	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
Specialisten overleg medicijnen (FTO) Verzorging van module gericht op medisch professionals	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐
Wijkinterventie en watermeting gericht op preventie Innovatief werken aan vitale zones en gezonde leefstijl	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐	☐ ☐ ☐

#RikonTour

Brabantse bewustwordingscampagne medicijnen en water

— Rik Thijns en Marie-Claire van Hek hebben zojuist de Rik Retourbox onthuld. Foto: Ceert Piek/Catharina Ziekenhuis

Diclofenac en Pijn - Pilot Rijen

Innovatieve aanpak in gebied

Provincie Noord-Brabant

- 1. Stofgerichte benadering.** één stof die aantoonbaar slecht is voor waterleven én waar veel reclame en “onnodig” gebruik voor bekend is
- 2. Ongebruikelijke samenwerking, in één gebied** door de verbinding tussen water en gezondheid
 - Samenwerking tussen waterschap, gemeente en partijen zoals verwijzers, zorgverleners, verkopers en verenigingen in het gebied.
 - Aanbod betrokken: Alle lokale verkooppunten en verwijzers zijn benaderd zoals apothekers en drogisterijen.
- 3. (Potentiele) gebruikers betrokken**
 - events (zorg- en welzijnsmarkt, voetbalwedstrijd, social media campagne, action research en 'verkoop'bezoeken
- 4. Inhoudelijk relevant, fris en concrete boodschap mét handelingsperspectief.**
 - Mensen nemen niet zomaar medicijnen. Een **echte bronaanpak** zoekt naar de reden waarom het gebruik van een bepaald medicijn hoog is.
 - Bij diclofenac zien we twee redenen voor veel gebruik: mensen zoeken manieren om met pijn om te gaan én er is marketing die de vraag naar pijnstillers mét diclofenac stuwt, zonder tegenboodschap of **alternatief**.
- 5. Inzet van metingen**
 - inwoners en professionals: fysieke en digitale vragenlijsten, interviews, straatgesprekken
 - water: metingen op rioolstrengen en influent en effluent van rioolwaterzuivering

Diclofenac en Pijn - Pilot Rijen

Landelijk en lokaal engagement

- Lokale TV Gilze Rijen
- Engagement Gemeente en waterschap
- Social media, FB, Instagram, LinkedIn
- Lokale markt, krant en nieuwsbrieven

Wethouder

Waterschapsbestuurder

Projectleider

WEEKBLAD GILZE & RIJEN

Rijen maakt water schoner:

Smeer minder Diclofenac

Schoon water vinden we belangrijk. Vital Zone Instituut heeft samen met het waterschap gekeken hoeveel resten van medicijnen in het water zitten. In Rijen zit meer Diclofenac in het water dan gemiddeld. Dit is niet goed voor het waterleven. Daarom is er een onderzoek geweest in Rijen naar het gebruik van medicijnen met Diclofenac. Dit is een stof in sommige gels tegen pijn. Vaak is het mogelijk om andere dingen te proberen tegen pijn. Zo komen er minder slechte stoffen in het water.

Diclofenac is niet goed voor planten en dieren in het water. De stof Diclofenac zit in sommige gels tegen pijn. Veel mensen weten niet dat een groot deel van de gel in het water komt. Bijvoorbeeld via de douche of wasmachine. De stof Diclofenac geeft schade aan planten en dieren in het water. In Rijen zijn metingen gedaan. Er zit in Rijen veel Diclofenac in het water. Vital Zone Instituut, het waterschap, de gemeente, het Brabantse kernteam medicijnresten uit water en andere organisaties werken samen om het water schoner te maken.

Iets anders proberen tegen pijn

Er is onderzoek gedaan in Rijen naar het gebruik van medicijnen tegen pijn. Veel mensen weten niet dat Diclofenac slecht is voor het water. Veel mensen die weleens pijn-gels gebruiken, willen daarom andere dingen proberen tegen pijn. Bijvoorbeeld rusten, intapen, of andere gels die beter zijn voor de natuur.

Resultaten

Opvallende resultaten uit de metingen van het water en onderzoek onder inwoners van Rijen:

- De metingen in Rijen tonen aan de pijnmedicatie Diclofenac in het rioolwater aanwezig is, met een concentratie na zuivering die 13 tot 20 keer hoger is dan de veilige limiet.
- Bij gebruik van Diclofenac in gels wordt rond 6% opgenomen door de huid; 94% spoelt direct weg via de douche of wasmachine.
- Een kwart van de bevroegde mensen gebruikt pijnstillende gels of pillen met Diclofenac.
- 83% wist voor het onderzoek niet dat Diclofenac schadelijk is voor het waterleven. Die kennis neemt dankzij de campagne sterk toe.
- 88% van de deelnemers aan het onderzoek is bereid om alternatieven tegen pijn zoals rust, intapen, paracetamol, massage, beter slapen, water drinken en milieuvriendelijke gels te overwegen.

Meer informatie over de onderzoeken vindt u op: <https://vitalzone.eu/rijen>.

Allemaal Vitaal
27 november 2023

V.V. Rijen zet zich in voor Minder Diclofenac in Water

Rijen, Nederland - Het Vital Zone Instituut heeft, in nauwe samenwerking met de gemeente Gilze en Rijen, Waterschap Brabantse Delta en het Brabantse kernteam medicijnresten uit water, een campagne opgezet. Deze campagne is gericht op bewustwording en het verminderen van het gebruik van Diclofenac gel, een

#MINDERPIJN #MINDERDICLOFENAC

PIJN? NIETS DOEN, SMEREN OF SLIKKEN?

Hoe ga jij als Rijenaar om met pijn? Scan de QR-code, vul de vragenlijst in en maak kans op een massage! Het invullen duurt maar 2 minuten. Deel de QR-code of link gerust met anderen. Binnenkort hoor je de resultaten én de winnaar.

SCAN EN GA NAAR DE WEGWIJZER

50% VAN DE MENSEN WERKELIJK ERVAART WEKELIJKS LICHAAMSPIJN.

HOUD ONS WATER GEZOND

ALLEMAAL VITAAAL

Locatiegerichte watermeting met beleidsimpact

BrabantZorg locatie Nieuwe Hoeven

- 🌐 **Innovatieve samenwerking** tussen waterschappen, provincie, zorgorganisatie, GGD, RIVM, geleid door Vital Zone Instituut.
- 🌐 Riolwatermeting **bruikbare tool** voor BrabantZorg om duurzamer te worden, hun beleid te veranderen en bewustzijn te vergroten op deze locatie en in hele organisatie
- 🌐 **Inzicht** in totale medicijngebruik van locatie, CoVID 19 en ESBL aanwezigheid
- 🌐 **Verrassend:** medicijnresten gevonden die niet worden gebruikt bij bewoners, maar door personeel en bezoekers (met name pijnstillers)
- 🌐 **Doorvertaling naar beleid** BrabantZorg en Green Deal Duurzame Zorg

👤 Roy van den Busken 🕒 28 juni 2021 - 16:32 uur 📅 28 juni 2021 - 17:01 uur

Opvallend veel pijnstillers van niet-bewoners Nieuwe Hoeven in rioolwater

Provincie Noord-Brabant

⚠️ De monsterlocatie waarin gemeten wordt of er mogelijk coronavirussen en medicijnresten in het afvalwater van de Nieuwe Hoeven in Schaijk zitten. © Waterschap Aa en Maas

Afvalwater Nieuwe Hoeven Schaijk onderzocht op coronaresten

SCHAIJK - Het afvalwater van de BrabantZorg locatie Nieuwe Hoeven in Schaijk wordt de komende weken onder de loep genomen. Gekeken wordt of in het afvalwater informatie op te halen is over verspreiding van coronabesmettingen, over de effecten van genomen coronamaatregelen én vaccinaties. Het gaat om een pilot van zes weken waarbij BrabantZorg, GGD Hart voor Brabant, Vital Zone Instituut en waterschap Aa en Maas direct samenwerken.

Stofgerichte aanpak Top 5 geneesmiddelen

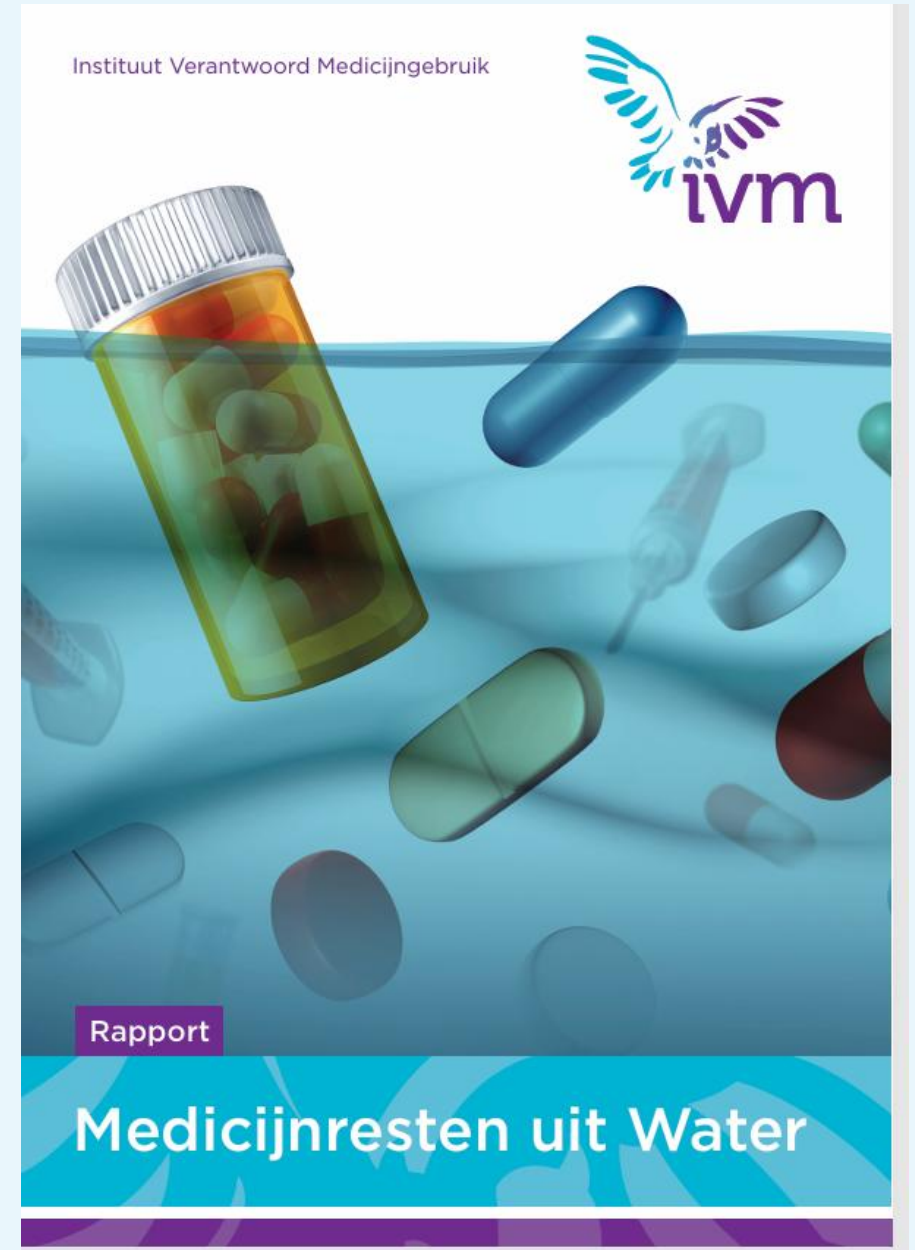
Onderzoek naar de top 5 geneesmiddelen met impact op waterkwaliteit en handelingsperspectief

Aanpak

- Samenstelling op basis van gegevens van het RIVM (2020) en de prioritaire stoffenlijst (Europese Commissie, 2025)
- Expertonderzoek met twee vragen:
 - Welke geneesmiddel(groep)en zijn gevoelig voor overgebruik?
 - Bij welke geneesmiddel(groep)en is het gebruik te verminderen?

Resultaat:

- Overzicht van middelen met acties, #gebruikers, alternatieven en duurzaamheid
- Duidelijkheid wie wat kan doen

Hulp bij prioriteren: waarmee begin je? Top 5

* Zie IVM
rapport 2025

#	Medicijn	Indicaties & klachten	Aantal gebruikers	Daily doses	Inzicht	Acties	Risico's	Bronnen
1	NSAID's (diclofenac, ibuprofen)	Pijn, spierpijn, migraine, reuma	1,1 miljoen (2024)	67,7 miljoen voorgeschreven (2024) 148 miljoen vrije verkoop (2022)	Veel gebruikt, vrij verkrijgbaar, hoge milieupact, hoog risicoquotiënt oppervlaktewater	<ul style="list-style-type: none"> Niet meer in algemene verkoop maar apotheek of recept Campagne: paracetamol en niet medicamenteuze alternatieven eerst Max. 3 weken dermale NSAID Hoge doseringen beperken Voorschrijven dermale NSAIDs alleen bij klachten waarbij bewezen effectief 	Minder toegang tot effectieve pijnstilling bij reuma/migraine	RIVM 2023; KNMP 2025; GIP-databank
2	Synthetische oestrogenen Estradiolen / Ethinylestradiol	Anticonceptie, overgangsklachten	1,1 miljoen anticonceptie; 270.000 overgang	57,9 miljoen (2024, overgangsklachten alleen)	Hormoonverstorend, hoog risicoquotiënt oppervlaktewater	<ul style="list-style-type: none"> Stoppen na 52 jaar; Max. 3 jaar overgangsbehandeling; Koperspiraal als alternatief Inzicht in hh hormonen per anticonceptivum Niet medicamenteuze alternatieven overgangsklachten 	Risico op zwangerschap of onbehandelde overgangsklachten	RIVM 2020; SFK 2023; NHG 2022; GIP-databank
3	Macroliden (azitromycine, claritromycine, erytromycine)	Luchtweginfecties, bacteriële huidinfecties, SOA's	437.000 (2024)	11,2 miljoen (2024)	Veel gebruik zonder juiste indicatie, resistentie + hoog risicoquotiënt oppervlaktewater	<ul style="list-style-type: none"> Niet voorschrijven bij virale infecties; Alternatieven bij acne, niet macrolide antibiotica bij andere indicaties Beperken profylactisch voorschrijven azitromycine Verminderen geregistreerde penicilline gevoeligheid 	Onderbehandeling ernstige infecties, foutieve allergielabels	EMA 2025; SWAB 2024; RIVM 2020; GIP-databank *Slechts 5% van geregistreerde penicilline allergie klopt
4	Permetrine	Schurft, schaamluis	97.600 (2024)) GIP databank, vergoede zorg (dus excl vrije verkoop)	9,2 miljoen (2024)	Gebruik sterk gestegen door scabiësgolf, hoog risicoquotiënt waterleven	<ul style="list-style-type: none"> Hygiëncampagnes; Ivermectine mogelijk minder schadelijk – onderzoeken of dat beter alternatief is (lagere dosering nodig) Niet meer bij drogist maar apotheek of recept 	Resistentie-ontwikkeling; onbekende milieupact ivermectine	RIVM 2025; NHG 2025; GIP-databank
5	Venlafaxine	Depressie, angst, neuropathische pijn, opvlieters	95.214 (2024)	35,6 miljoen (2024)	Langdurig gebruik, alternatieven niet beter onderzocht, hoog risicoquotiënt oppervlaktewater	<ul style="list-style-type: none"> Stoppen en afbouwen bij start bespreken met patiënt en rol apotheker bij afbouwen Preventie (niet)-medicamenteuze alternatieven 	Onvoldoende behandelopties bij therapieresistente depressie	Trimbos 2025; MDR Depressie 2024; GIP-databank

Actie bij alle medicijnen: geef zorgverleners meer inzicht op de impact van geneesmiddelen op waterkwaliteit en het waterleven

Impact programma verbeteren waterkwaliteit en gezondheid door handelen op basis van metingen

Pijnstillers – werkgroep handelen gebaseerd op metingen

- **Onnodig gebruik verminderen** en actie vragen professionals
 - brief aan aCBG verstuurd ,et stevige groep ondertekenaars voor deadline
 - NHG: vragen om richtlijnen aan te passen.
 - FTO aanscherpen.
- **Publiekscampagne** agenderen en eerste stap zetten

UNIE VAN WATERSCHAPPEN

College ter Beoordeling van Geneesmiddelen
Postbus 8275
3503 RG Utrecht

datum	ons kenmerk	contactpersoon
25 maart 2026	-	
betreft	uw kenmerk	e-mail
Verzoek om bescherming waterkwaliteit door herbeoordeling van de toelating en distributie van milieubelastende zelfzorggeneesmiddelen	-	

Geachte leden van het College,

Als waterschappen staan wij voor het verbeteren van de waterkwaliteit en het behalen van de doelen van de Kaderrichtlijn Water (KRW). De KRW is een Europese richtlijn met als doel om de kwaliteit van alle watersystemen te beschermen en te verbeteren en verplicht dat Nederland voldoet aan de normen. We zien dat medicijnresten de waterkwaliteit onder druk zetten en dat het een grote inspanning vraagt om dat u

BEZOEKADRES
Koningkade 42
2506 AA Den Haag
070 361 97 51
Nederland

POSTADRES
Postbus 90228
2509 AE Den Haag
Nederland

Pagina 2 van 4

Wat wij concreet aan het CBG vragen:

Om samen met ons in een gesprek te verkennen:

- Hoe we in samenwerking tussen waterbeheerders, de zorgsector en apothekers tot een bredere richtlijn kunnen komen waarin milieucriteria bij toelating en distributie van (zelfzorg)geneesmiddelen worden meegenomen.
- Hoe milieucriteria (bijvoorbeeld via extra labeling, gebruiksbepalingen of educatiecampagnes) in bestaande zelfzorggeneesmiddelen beter onder de aandacht kunnen worden gebracht van de gebruiker;
- Welke signalering richting andere bevoegde autoriteiten mogelijk is, indien milieuoverwegingen aanleiding geven tot bredere beleidsaanpassingen (bijvoorbeeld richting Ministeries VWS, IenW (Europese Instanties).

In een gesprek delen wij graag praktijkdata en onderzoeksresultaten om dit verzoek te onderbouwen. We zien deze stap als een constructieve bijdrage aan een duurzamer gezondheids- en watersysteem. Het is noodzakelijk om de belasting op het milieu en waterleven op verantwoorde manier te beperken, zonder de volksgezondheid uit het oog te verliezen.

Hoogachtend,

Jeroen Haan

Bijlage 1: steun vanuit breder maatschappelijk veld

Deze brief wordt gesteund door diverse partijen en netwerken uit zowel de watersector als de zorg

Aandacht nav CBG brief 25 maart 2026

- Radio 1: [Unie van Waterschappen: Diclofenac alleen nog op doktersrecept | NPO Radio 1](#)
- RTL nieuws 18 en 19.30 uur op 27 maart: [RTL Nieuws - 18:00 uur](#) (kort) [RTL Nieuws - 19:30 uur](#) (iets langer)
- Er zijn artikelen verschenen in verschillende media:
 - Waterforum: [Toename gebruik zelfzorggeneesmiddelen ondermijnt inzet op schoner oppervlaktewater](#)
 - H2O: [Waterschappen pleiten voor strengere aanpak diclofenac](#)
 - Skipr: [Waterschappen willen diclofenac-crèmes op recept om waterkwaliteit - Skipr](#)
 - BNNVara: [Waterschappen willen diclofenac-crèmes op recept om waterkwaliteit - Vroege Vogels - BNNVARA](#)
 - Volkskrant: [Waterschappen willen af van vrije verkoop gels met pijnstillers, die waterkwaliteit te veel aantasten | de Volkskrant](#)
 - Eindhovens dagblad [Waterschap Aa en Maas waarschuwt voor medicijnresten in oppervlaktewater | Brabant | ED.nl](#)
- Post vanuit de Unie van Waterschappen breed gedeeld op [LinkedIn](#) door verschillende steunende organisaties en mensen.
- En zijn er artikelen geplaatst op eigen websites van steunende organisaties. Zoals:
 - [Waterschap vraagt aandacht voor vervuiling door pijnstillende gels | Waterschap Aa en Maas](#)
 - [Waterschappen vragen CBG om herbeoordeling milieubelastende zelfzorggeneesmiddelen | KNMP](#)
 - [Waterschappen vragen CBG om actie rond milieubelastende zelfzorggeneesmiddelen - Unie van Waterschappen.](#)
 - [Waterschappen trekken aan de bel: steeds duurder om medicijnresten uit water te filteren - RTV Drenthe](#)
- Het CBG geeft aan binnenkort in gesprek te willen onder LinkedIn post en heeft artikel op hun site gezet: [Medicijnresten in het water vragen een gezamenlijke aanpak | College ter Beoordeling van Geneesmiddelen](#)
- Vanuit zorg: [Waterschappen vragen actie CBG rond milieubelastende diclofenac | Pharmaceutisch Weekblad](#)

Pijnstillers – werkgroep handelen gebaseerd op metingen

Samenwerken met groene huisarts – groene poli - apotheker

- Duidelijke steun van de CBG-brief, ook op social media
- Manifest voor 2^e kamer opgesteld en persbericht nav brief vanuit de watersector
 - Wordt in juni aangeboden
- Richtlijnen aanpassen tbv pijnstillers
 - brief gestuurd met begeleidende memo naar NHG, thuisarts, wetenschappelijke verenigingen (NVR, NVZA, NOV, FMS) met verzoek richtlijnen aan te passen.
- Zelf in contact met media; heeft al geleid tot publicatie in Medisch Contact, Linda, over verzoek aanpassing richtlijnen

The screenshot shows the Medisch Contact website interface. At the top, there's a navigation bar with 'home', 'actueel', 'opinie', 'kennis', and 'tijdschrift'. Below that, there are tabs for 'laatste nieuws', 'podcasts', 'media en cultuur', 'dossiers', and 'federatienieuws'. The main content area features an article by Valerie Voorkamp dated 23 april 2026, with a 1-minute read time. The article title is 'Zorgen om milieu-impact pijnstillende gels: zorgverleners trekken aan de bel'. Below the title, there's a sub-header 'Plaats een reactie' and a section 'Richtlijnmakers moeten meer rekening houden met de milieuschade van topicale NSAID's, zoals diclofenacgel.' The article text starts with 'Daarvoor pleiten artsen en apothekers van De Groene Zorg Alliantie, De Groene Huisarts, De Groene Poli en De Groene Apotheker in een brief aan wetenschappelijke verenigingen, waaronder het NHG (Nederlandse'.

The infographic is titled 'Quicksan Duurzamer Voerschrijven Sta stil bij elke pil'. It contains several sections with tips for prescribing and taking medication:

- Niet voorschrijven:** 'Zou het helpen zonder recept?'
 - Medicatie bij chronische slaapproblemen en chronische pijn: eerst behandelen, dan begraven
 - UML, OMA, Simvast, het rode oog, watten en orthomyoxon: geen risico, geen medicatie!
 - Kan het weerklagen: welke medicatie heeft het meest?
- Start nieuwe medicatie:**
 - Chronische medicatie: start en bouw op met gepaste aandacht in hele strip
 - Tijdelijke medicatie: durf weinig voor te schrijven met stopdatum
 - Opname in het dossier: chronische zorg is een werkbestand
 - Vergroot effectiviteit medicijn, veilig en controleer juist gebruik bij start en controle
- Anders voorschrijven:** 'Als een duurzamer voorschrijven'!
 - Tijdelijke medicatie: kies waar mogelijk een placeboalternatief
 - Gezonde leefstijl en meer plantaardige voeding: een bodem voor gezond leven
 - Medicatiealternatieven: overweeten eventueel bij onder andere samenkomsten en palliatie
 - Anticoagulant: een IJG bevat minder hormonen dan de pij
 - Lagen dosering mogelijk: minimeer het event!
 - Mits: sign al aanpassingen nodig!
 - Natuurlijke zelfregulaties
- De patiënt:** 'Bereid de patiënt bij duurzaam omgaan met medicijnen'!
 - Besprek gezond gedrag en correct gebruik van medicatie
 - Met duurzame preventie: bespreek ook de milieuschade van medicatie
 - Waarlijk setting met goede valing van natuurlijke belang en vang het afkoken
 - Bevrijd patiënt van de gewoonte in plaats van door het bodem
 - Tuipact: niet aflopen: bespreken met tussen veranderingen, Bij het afkoken
 - Vraag naar zelfregulaties en medicatie needs in huis
 - Anticome op medicatie en reactieverschillen hoe de patiënt kan bijdragen
- Algemeen:** 'Duurzame voorschrijven helpen bij duurzaam omgaan met medicijnen'!
 - Stem bereid: geef af: huisarts, apotheker, patiënt
 - Vooraankomen: werk samen: Tip: gezamenlijke spellen
 - Risicoregistratie: het is belangrijk om te weten
 - Recht: veldbare medicatie! Niet in de gootsteen, maar bij het afkoken
 - Polymedicatie: Bij elke leefstijl is een milieuschade
 - FTO Geneesmiddelen en Milieu: Leersamen voor het team
 - Ben je nieuwsgierig naar meer? Hier vind je het!

The screenshot shows the Linda website interface. At the top, there's a navigation bar with 'HOME', 'TRENDING', 'LIFESTYLE', 'PREMIUM', and 'SHOP'. Below that, there are buttons for 'ABONNEER NU' and 'LOG IN'. The main content area features an article with the title 'WAAROM JE MEESTAL BETER NIET DIRECT IBUPROFEN, NAPROXEN OF DICLOFENAC KUNT NEMEN BIJ PIJN: 'SCHADELIJKER VOOR JE GEZONDHEID EN HET MILIEU''. The article text starts with 'FIT & GEZOND | ACHTERGROND'.

Bruggen bouwen en samenwerken tussen sectoren gaat niet vanzelf!

- Het kan wel
- Geeft duurzame oplossingen voor lange termijn,
- is boeiend én belangrijk

#Hoe dan?

- Timing
- Taal
- Echt oog voor elkaars belangen
- Eerlijke ruil
- Duidelijke vertaling naar handelingsperspectieven
- We doen het samen

Beschermen waterkwaliteit vanuit zorg- en watersector

Samenwerken kan op veel manieren en veel schaalniveaus!

RikOnTour gebruiken, materialen en data delen, acties helpen realiseren, publiekscampagne mee maken of krachten bundelen?

Van harte welkom!

Contact:

Marlies@vitalzone.eu

brabantsnetwerk@medicijnenuitwater.nl

Ook bereik via betaalde social media

Doel: 70% bereik
Populatie: 16.000
Groot bereik is **gelukt**.

 MOBIEL OVERZICHT

 Vitale zones
Gesponsord ·

Wist je dat gels met Diclofenac het waterleven aantast? Doe mee met de vragenlijst! Kost 2 minuten, je kunt een gratis ...Meer weergeven

forms.office.com
Minder Diclofenac
Invullen duurt onge...

[Meer informatie](#)

Reis van bewustzijn naar minder medicijngebruik

Klacht en gebied

Kleine moeite

Persoonlijke situatie en klacht

Stofgericht

Bewustzijn eigen gedrag

Bereidheid ander gedrag

RIJEN EN PIJN: HOE IS HET?

Het doel van deze 12 korte vragen is om te leren hoe het zit met pijn in Rijen en hoeveel mensen Diclofenac gebruiken en wanneer. Invullen duurt ongeveer 2 minuten. Er worden geen gegevens bewaard.

- HEB JE WEL EENS LAST VAN PIJN?***
 - Iedere dag (altijd)
 - Wekelijks (vaak)
 - Maandelijks (soms)
 - Jaarlijks (zelden)
 - Nooit
- HOE VEEL LAST HEB JE VAN PIJN IN HET DAGELIJKS LEVEN? 1 IS GEEN LAST EN 10 IS HEEL VEEL LAST.***
 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10
- GEBRUIK JE EEN PIJNSTILLER MET DICLOFENAC ZOALS VOLTAREN, CATAFLAM OF EEN HUISMERK?***
 - Ja
 - Nee
 - Weet niet
- IN WELKE VORM?***
 - Pil
 - Gel
- WIST JE DAT DICLOFENAC WATERLEVEN OF VISSEN KAN SCHADEN?**
 - Ja
 - Nee
- BEN JE BIJ PIJN BEREID IETS ANDERS TE PROBEREN DAN DICLOFENAC?***
 - Ja
 - Misschien
 - Nee
- 7. WELKE VAN DEZE DINGEN WIL JE UITPROBEREN?**
 - Intapen
 - Massage
 - Voldoende bewegen
 - Meer water drinken
 - Rustig oefeningen doen
 - Yoga
 - Afleiding
 - Paracetamol
 - Fysiotherapie
 - Beter slapen
 - Waterriendelijke gel zoals spiroflor, voltaren natural of tijgerbalsem
 - Gezonder eten
- 8. BIJ PIJN: WAAR ZIT DE PIJN EN HOE HEB JE ER LAST VAN IN HET DAGELIJKS LEVEN?**
- 9. HOE OUD BEN JE?**
 - < 18
 - 18 - 35
 - 36 - 55
 - 56 - 75
 - 76+
- 10. WOON JE IN RIJEN?**
 - Ja
 - Nee, maar wel in de gemeente Glibe Rijen
 - Nee
- 11. WIL JE KANS MAKEN OP HET WINNEN VAN EEN GRATIS MASSAGE?**
 - Ja
 - Nee
- 12. VUL HIER JE EMAIL IN OM KANS TE MAKEN OP EEN GRATIS MASSAGE. WE MAKEN DE WINNAARS LATER DIT JAAR BEKEND.**

* Verplicht

Handelingsperspectief

Bereikte doelgroep

Beloning voor actie

